

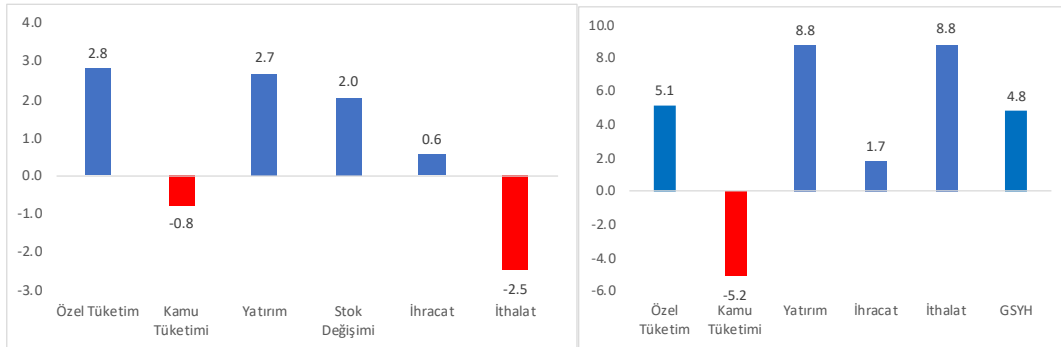
YÜKSEK BÜYÜME STOK ARTIŞINDAN KAYNAKLANIYOR

Seyfettin Gürsel¹ ve Oğuz Yurtoğlu²

Yönetici Özeti

Türkiye ekonomisi 2025 yılının ikinci çeyreğinde yıllık yüzde 4,8 büyüdü. Bu çeyrekte büyümeye en büyük katkı 2,8 yüzde puanla özel tüketimden geldi. Bir önceki çeyrek eksi 1,0 yüzde puan olan net ihracat katkısı bu çeyrekte eksi 1,9 yüzde puan olarak gerçekleşti. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış serilere göre ise Türkiye ekonomisi 2025 yılının birinci çeyreğinden ikinci çeyreğine yüzde 1,6 büyüdü. Çeyreklik büyümeye özel tüketim harcamaları 0,4 puan negatif katkı yaparken, yatırım harcamaları 0,7 yüzde puan pozitif katkı yaptı. Net ihracat çeyreklik büyümeyi 1,8 yüzde puan aşağı çekti. Büyümenin çoğu bileşeni büyük ölçüde negatif katkı sağlarken stok değişiminden gelen 3,7 yüzde puanlık katkı çeyreklik büyümeyi yüzde 1,6'ya taşıdı.

Şekil 1: GSYH alt kalemlerinin 2025 2. çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre büyümeye katkıları (sol şekil) ve büyüme oranları (sağ şekil)

Kaynak: TÜİK, Betam.

¹ Betam, seyfettin.gursel@bau.edu.tr

² Betam, oguz.yurtoglu@bau.edu.tr

Özel tüketimin katkısı negatif

2025 yılının ikinci çeyreğinde mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış rakamlara göre özel tüketim bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,7 azalarak çeyreklik büyümeye 0,4 yüzde puan negatif katkıda bulundu (Tablo 2). Geçen yılın aynı çeyreğine kıyasla özel tüketim yıllık yüzde 5,1 artarak büyümeye 2,8 yüzde puan katkı yaptı (Tablo 1).

Tablo 1: GSYH alt kalemlerinin 2025 1. ve 2025 2. çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre büyüme oranları ve büyümeye katkıları

	2025Q1		2025Q2	
	Değişim (%)	Katkı (%)	Değişim (%)	Katkı (%)
Özel Tüketim	1.6	1.0	5.1	2.8
Kamu Tüketimi	1.9	0.3	-5.2	-0.8
Yatırım	1.8	0.6	8.8	2.7
Stok Değişimi		1.5		2.0
İhracat	0.1	0.0	1.7	0.6
İthalat	2.7	-1.0	8.8	-2.5
GSYH	2.3		4.8	

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2: GSYH alt kalemlerinin 2025 1. ve 2025 2. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre büyüme oranları ve büyümeye katkıları (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)

	2025Q1		2025Q2	
	Değişim (%)	Katkı (%)	Değişim (%)	Katkı (%)
Özel Tüketim	-0.5	-0.3	-0.7	-0.4
Kamu Tüketimi	2.9	0.3	-4.4	-0.6
Yatırım	-1.0	-0.3	2.4	0.7
Stok Değişimi		0.1		3.7
İhracat	3.0	0.9	-3.1	-0.9
İthalat	0.4	0.0	3.4	-0.9
GSYH	0.7		1.6	

Kaynak: TÜİK, Betam

Yatırımlarda değişim pozitif

2024 yılındaki büyüme değerlendirmelerinde görülen yatırımlardaki güçlü artış bu çeyrekte de devam etti. Yatırımlar 2025'in ikinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 8,8 artarak büyümeye 2,7 yüzde puan pozitif katkı yaptı (Tablo 1). Çeyreklik bazda ise bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 2,4 yükselerek büyümeye 0,7 yüzde puan pozitif katkı sağladı (Tablo 2).

Dış ticaret büyümeyi aşağı çekiyor

2025 yılının ikinci çeyreğinde mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış rakamlara bakıldığında ihracatın yüzde 3,1 azaldığı, ithalatın ise yüzde 3,4 arttığı görülmektedir. Net ihracat çeyreklik bazda büyüme 1,8 yüzde puan negatif katkı sağladı (Tablo 2). Yıllık bazda ihracat yüzde 1,7 artarken ithalat yüzde 8,8 arttı. Neticede dış ticaretin büyüme katkısı yıllık bazda eksi 1,9 yüzde puan oldu. Bu katkı bir önce çeyrekte eksi 1,0 yüzde puandı (Tablo 1).

Kamu harcamalarından negatif katkı

2025 yılının birinci çeyreğinde mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış rakamlara göre çeyreklik bazda kamu tüketiminde yüzde 4,4 düşüş yaşanırken büyüme katkısı eksi 0,6 yüzde puan oldu (Tablo 2). Bir önceki çeyrekte yıllık bazda yüzde 1,9 artarak büyüme 0,3 yüzde puan katkı yapan kamu harcamaları 2025'in ikinci çeyreğinde yıllık yüzde 5,2 düşerek büyüme 0,8 yüzde puan negatif katkı sağladı (Tablo 1).

Stoklardan yıllık büyüme pozitif katkı³

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış veriye göre stok değişimlerinin çeyreklik büyüme katkısı 3,7 yüzde puan olarak gerçekleşti (Tablo 2). Harcama kalemlerinin katkılarının toplamı önemli ölçüde negatif olduğundan çeyreklik yüzde 1,6'lık büyüme ulaşmak için stoklardaki değişimi 3,7 yüzden puanlık artış olarak hesaplıyoruz. Bir önceki çeyrekte yıllık büyüme yüzde 1,5 yüzde puan katkı yapan stok değişimi bu çeyrekte büyümeyi artırdı. Stok değişimlerinin yıllık büyüme katkısı 2,0 yüzde puan oldu (Tablo 1).

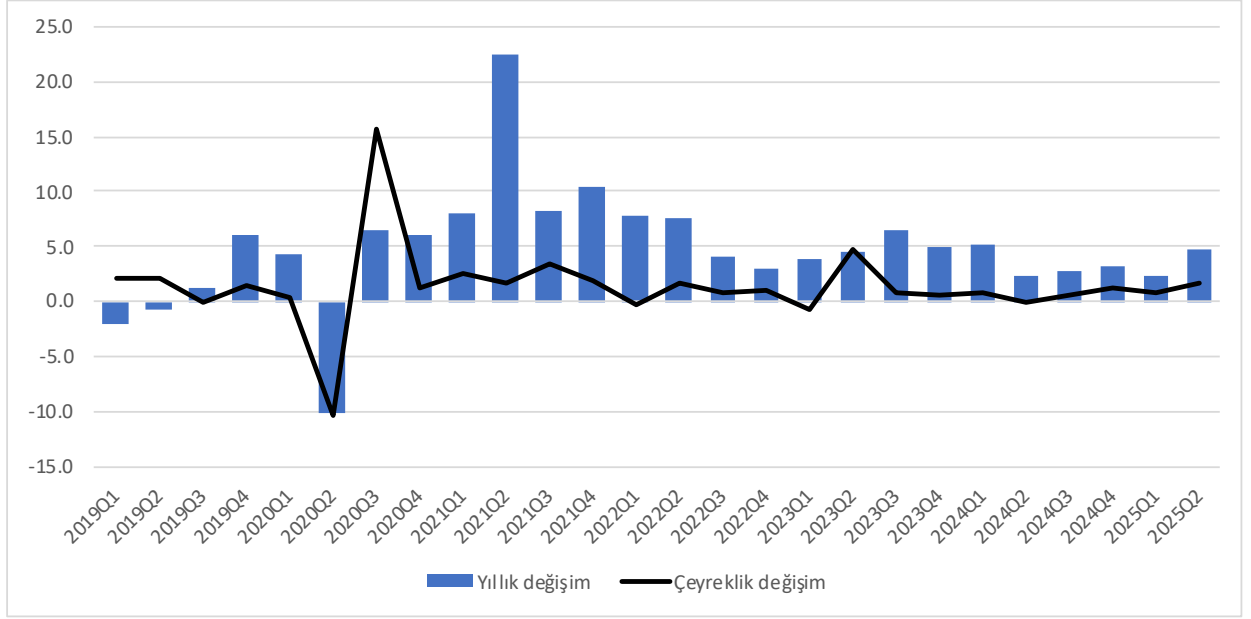
Büyümenin geleceği

2025 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla dikkat çeken gelişme özel tüketimin azalması olmuştur. Bu gelişme yüksek reel faizin etkili olmaya başladığını gösteriyor. Diğer dikkat çekici gelişme net ihracatın büyük çapta negatif olmasıdır. Bu koşullarda çeyreklik

³ "TÜİK yeni milli gelir serilerini hesaplarırken zincirleme hacim endeksi yöntemini kullanıyor. Zincirleme yöntemde hem toplamsallık sorunu olduğu hem de "stoktaki değişiklikler" kalemi için zincirlenmiş endeks türetilmediği için stok değişiminin büyüme katkısı kolayca hesaplanamamaktadır. Zincirleme hacim endeksi yaklaşımında stok değişimi kaleminin büyüme katkısının nasıl hesaplanacağını yayınladığımız araştırma notunda detaylı olarak tartışmıştık (bkz. Betam Araştırma Notu 17/217).

büyüme ancak yüksek stok artışı ile açıklanabiliyor. Bu artışın önümüzdeki çeyreklerde devam etmeyeceğini varsaydığımızda gelecek dönem büyümesi için pek iyimser olmadığımızı ifade edebiliriz.

Şekil 2: Bir önceki çeyreğe ve geçen yılın aynı çeyreğine göre GSYH büyüme oranları

Kaynak: TÜİK, Betam